

CV

Jilles van den Beukel is geofysicus en was ruim 25 jaar werkzaam voor Shell, onder andere in Gabon, Denemarken en de VS. Sinds 2016 publiceert hij regelmatig over de olie- en gasindustrie.

1 Als dit allemaal zo duidelijk was, waarom heeft Shell dan in eerste aanleg verloren?

“Het spijt mij dit te moeten zeggen, maar de advocaten van Shell hebben de bal toen uit hun handen laten vallen. Hun voorbereiding was matig en het leek wel of er geen plan B was. De voornaamste verdedigingslinie was dat politici en overheden gaan over het verlagen van de uitstoot bij individuele bedrijven, en niet de rechter.

Dat bleek een lelijke misrekening. In de tweede ronde hebben ze de zaken met een nieuw advocatenteam veel grondiger en meer inhoudelijk aangepakt. Nu was de insteek veel meer: de door Milieudefensie geëiste reductiedoelen zijn onvoldoende fijnmazig en helemaal niet effectief.

De rechter ging hierin mee. In het arrest is te lezen dat andere spelers in het gat zullen springen dat ontstaat, mocht Shell gedwongen worden om de verkoop van olieproducten te verminderen. Het opleggen van uitstootreductieverplichtingen voor Shell is dan niet effectief, omdat de maatregel nul impact heeft op de totale wereldwijde uitstoot.”

2 Kan Shell dit dossier nu definitief sluiten?

“In de boardroom van Shell was er dinsdag waarschijnlijk opluchting. Het concern hoeft de huidige strategie en de ambities op het vlak van duurzaamheid niet aan te scherpen – in ieder geval voorlopig. Want op de langere termijn zet deze uitspraak de deur wel open voor nieuwe rechtszaken. Dit is echt geen 100 procent overwinning voor Shell.

De rechter moest weliswaar de vordering tot 45 procent uitstootreductie afwijzen, maar constateerde in het arrest wel dat nieuwe investeringen in olie- en gasvelden mogelijk op gespannen voet staan met de ‘maatschappelijke zorgvuldigheidsverplichting’ die Shell heeft op het vlak van

klimaatverandering. Het leek bijna een hint van de rechter dat het oordeel wellicht anders was uitgevallen als Milieudefensie had gevraagd om een investeringsverbod in fossiel, in een of andere vorm. Als ik een Shell-bestuurder was, zou ik mij daar zorgen om maken. Voor de goede orde: ik beschrijf hier de realiteit. Allerlei nieuwe soortgelijke rechtszaken zijn in mijn ogen extreem slecht voor het Nederlandse vestigings- en investeringsklimaat, maar het is zoals het is.”

3 Wat betekent de uitspraak voor het risico op klimaatzaken bij andere bedrijven?

“De deur voor dit soort zaken bij andere bedrijven is niet helemaal dicht. De lat ligt wel hoger. De uitspraak is er duidelijk over dat een rechter in principe emissieverminderingen kan opleggen aan individuele bedrijven. In de Shell-casus stelde de rechter dat de koolstofreductie-eis van Milieudefensie onvoldoende maatwerk is en niet effectief is. Maar bij andere bedrijven ligt dat wellicht anders. Al moet ik toegeven dat vooral de voorwaarde dat vorderingen wel effectief moeten zijn, een flinke horde is. Mocht ING (ook aangeklaagd door Milieudefensie, red.) bijvoorbeeld stoppen met de financiering van olie- en gasbedrijven, dan is goed denkbaar dat andere financiële spelers deze rol over zullen nemen.

Voorals bij bedrijven met een sterke marktpositie in een weinig concurrerende markt zullen klimaatzaken het meest kansrijk zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan de baggerindustrie, waar een handjevol spelers de markt in handen heeft. Als Milieudefensie goed haar best doet, valt er ongetwijfeld een lijstje met bedrijven te maken.”

4 In maart schaaftde Shell wat van de duurzaamheidsambities af, mogelijk onder druk van Amerikaanse beleggers. Wat is de

kans op nog lagere ambities na dit arrest? “Ik twijfel er niet aan dat een deel van de beleggers zal blijven aandringen op minder groen en meer rendement bij Shell. Maar de druk vanuit de samenleving, politiek en rechtspraak om wel snel te verduurzamen gaat ook niet weg. Het lot van Shell is dat het tussen deze twee vuren zit.

Alles overwegend, denk ik niet dat Shell het aandurft om de duurzaamheidsdoelen significant te verlagen. Hierbij speelt ook – hoewel Shell dit zelf niet hardop uitsprekt – het risico dat Shell met *stranded assets* blijft zitten. Ik vermoed dat dit de belangrijkste reden is waarom Shell de productie van olie naar gas verschuift en jaarlijks toch miljarden in groene energie investeert. Shell blijft rekening houden met een versnelling van de transitie, ook gezien de snel dalende kosten van batterijen, zonnepanelen en elektrische auto's.

Bovendien is er een scenario waarin de gevolgen van klimaatverandering over een jaar of tien weleens heel vervelend kunnen worden, en iedereen zich rot schrikt. Dan zullen politici wel urgentie zien en opeens drastische maatregelen nemen. Ook zullen uitspraken van de rechter dan minder mild zijn.”

5 Denkt u dat Shell en Milieudefensie in cassatie gaan en naar de Hoge raad stappen?

“De uitspraak is een domper voor Milieudefensie. Het ligt dus in de lijn der verwachting dat zij deze uitspraak zullen willen toetsen bij de hoogste rechter. Shell heeft aangegeven wél blij te zijn. Dat maakt een inschatting lastiger. Toch zal er ongemak zitten in het feit dat een Nederlandse rechter een individueel bedrijf vergaande uitstootreductieverplichtingen kon opleggen. Dat is in dit arrest overeind gebleven. Ik durf niet te zeggen wat Shell gaat doen.”

VOORAL BIJ
BEDRIJVEN
MET EEN
STERKE
MARKT-
POSITIE IN
EEN WEINIG
CONCURREN-
RENDE MARKT
ZULLEN
KLIMAAT-
ZAKEN HET
MEEST
KANSRIJK
ZIJN